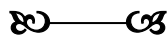

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข
ของคณะสงฆ์ จังหวัดปทุมธานี*

MODEL OF MONASTERY, PEOPLE AND STATE FOR HAPPINESS CREATION
PROJECT MANAGEMENT OF SANGHA ADMINISTRATION,
PATHUMTHANI PROVINCE

พระปลัดธีรภัทร์ นาสีโล, พระปลัดระพิน พุทธิสารโ, พระมหากฤษฎา กิตติโสภโณ

Phrapalad Teerapat Nathasilo, Phrapalad Raphin Buddhisaro,

Phramaha Krisda Kittisopano.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: krisada.sae@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไป ศึกษากระบวนการ และนำเสนอ รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จากพระสังฆาธิการ บุคลากรสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ผู้นำชุมชน ประชาชนและนักวิชาการทางด้านการจัดการเชิงพุทธ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 รูปหรือคน ได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 รูปหรือคน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไป พบว่า คณะสงฆ์มีจุดแข็ง ได้แก่ มีศาสนสถานมั่นคง มีวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม และดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ จุดอ่อนคือ บางวัดไม่สามารถบริหารจัดการเรื่องการเงินได้ ชัดแย้งระหว่างบ้านกับวัด และขาดพื้นที่สีเขียว 2. กระบวนการในการบริหารจัดการ พบว่า มีการประชุมวางแผนการขับเคลื่อน โดยใช้หลัก PDCA มีการนำผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับนโยบายคณะสงฆ์ที่ได้จัดทำร่วมกับหน่วยงานของรัฐ 3. รูปแบบการบริหารจัดการ แบ่งเป็น 10 รูปแบบ คือ (1) ดำเนินการจัดทำแผนผังวัดขนาดเหมาะสม (2) ถนนทางเข้าสะอาด (3) สะดวกในการติดต่อ (4) มีพื้นที่รองรับขยะ (5) สถานที่ปราศจาก

*Received August 11, 2022; Revised September 3, 2022; Accepted September 4, 2022

สิ่งปลูกสร้าง (6) ห้องน้ำมีเพียงพอ (7) โรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย (8) ภาชนะกักเก็บน้ำมีเพียงพอ (9) แสงสว่างเพียงพอ (10) บริเวณวัดมีความร่มรื่น

คำสำคัญ: รูปแบบ; การบริหารจัดการ; โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข

Abstract

This research article aimed to study the general condition. study the process and present the model of Monastery, People and State for Happiness Creation Project Management of Sangha Administration, Pathumthani Province conducted by the qualitative research methodology. with in-depth interviews from administrative monks, Personnel of the Provincial Buddhism Office, community leaders, people and academicians in the field of Buddhist management, purpose[usefully selecting 25 key informants by a structured in-depth-interview interview script and from 8 participants in focus group discussion and analyzed data by content descriptive interpretation.

The results of the research showed that: 1. The general condition was found that the Sangha had strengths such as having a stable religious place. There was a temple as a center for activities, and operated in the form of a committee. The weakness was that some temples were unable to manage financial matters. Conflict between village and temple and lack of green space, 2. The process of management was found that there was a meeting to plan the drive using the PDCA principle. The results of the operation were brought to improve in accordance with the Sangha's policy prepared with government agencies. 3. Management style, divided into 10 forms: (1) Properly sized measurement plan (2) Clean access road (3) Convenient to contact (4) There as an area to keep garbage (5) Location No sewage (6) Adequate bathrooms (7) A tidy kitchen (8) Adequate water storage containers (9) Adequate lighting (10) The temple area is shady.

Keywords: Model; Management; Monastery People and State for Happiness Creation Project

บทนำ

ในสังคมไทยปัจจุบัน เนื่องจากมีสถาบันอื่น ๆ เข้ามาทำหน้าที่แทนบทบาทต่าง ๆ ทำให้วัดและพระสงฆ์มีส่วนช่วยสังคมน้อยลง เช่น มีโรงเรียนทำหน้าที่สอนกุลบุตรกุลธิดา แทนวัด มีโรงพยาบาลรักษาคนป่วยแทนวัด มีโรงมหรสพ ที่ให้ความบันเทิงซึ่งไม่จำกัดฤดู แทนวัด สิ่งเหล่านี้เริ่มทำให้คนทางวัดมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับสถาบันสงฆ์ได้ลดน้อยลงและกำลังจะสูญหายไปเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในชุมชนเมือง ส่วนในชนบทวัดยังคงมีความหมายกับวิถีชีวิตของสังคมไทย แต่ถ้าขาดความตระหนักในการปรับปรุงบทบาทของพระสงฆ์ในชนบท สิ่งเหล่านี้จะเสื่อมลงได้เพราะชุมชนแบบชนบทก็กำลังเปลี่ยนแปลงไปตามชุมชนแบบเมืองหลวง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเช่น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ไม่มีการกล่าวถึงบทบาทพระสงฆ์ แม้แต่ในหมวดการสร้างจิตสำนึกของประชาชนให้มีความรับผิดชอบต่อสังคม ต่อชาติ ศาสนา และสถาบันกษัตริย์ ไม่มีการมีส่วนร่วมของวัดและพระสงฆ์แม้แต่หน่อย ต้องคนในบ้านเจริญก่อนผลักดันให้บ้านเจริญ วัดจะเจริญก่อนคนในวัดไม่ได้ ต้องคนในวัดเจริญก่อนแล้วผลักดันให้วัดเจริญ โรงเรียนจะเจริญก่อนคนในโรงเรียนไม่ได้ ต้องคนในโรงเรียนเจริญก่อน แล้วผลักดันให้โรงเรียนเจริญ บ้าน วัด โรงเรียน บ้านเหมือนร่างกาย วัดเหมือนจิตใจ โรงเรียนเหมือนมันสมอง บ้านที่ไม่พัฒนาก็เหมือนกับร่างกายพิการ วัดที่ไม่พัฒนาก็เหมือนกับจิตใจพิการ โรงเรียนที่ไม่พัฒนาก็เหมือนกับสมองพิการ คนเราถ้าร่างกายพิการ สมองพิการ มันก็จบกันทั้ง 3 อย่าง (พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน (ปู่บาง), 2564)

ในปี พ.ศ. 2556 สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้จัดทำโครงการ วัดสร้างสุข เป็นโครงการเชิงปฏิบัติจริง มีระยะเวลาประมาณ 5 ปี เพื่อสร้างกลไกการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมประเทศไทยให้มีวินัย สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยตนเอง แนวคิดมาจากการที่ชาวญี่ปุ่นมีข้อดีเรื่องหนึ่งคือ วัฒนธรรมของคนในประเทศมีวินัยสูงไม่ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตอย่างไร ประชาชนก็ยังคงมีจิตใจที่รักความมีวินัย และได้จัดทำคู่มือ วัดสร้างสุข (5ส ภาคประชาชน) เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ “วัดสร้างสุข” ซึ่งเป็นความร่วมมือร่วมใจกันของหลาย ๆ ภาคส่วน โดยนำเสนอให้เห็นถึงแนวทางและวิธีการที่จะสร้างสังคมแห่งความสุข ซึ่งมีวัดเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เรื่องราวของ 5ส ในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดความมีวินัยของคนในชาติ โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา กับ 5ส เข้าไว้ด้วยกันอย่างลงตัว มีทั้งวิธีการสำหรับพระสงฆ์และประชาชนพร้อมทั้งสอดแทรกเนื้อหาจากเหตุการณ์จริง หนังสือเล่มนี้จึงเหมาะสำหรับวัด รวมถึงสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในชุมชน และผู้ที่สนใจทั่วไปที่ต้องการศึกษาเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้ 5ส กับชีวิตประจำวัน เป้าหมายการทำ 5ส สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) จะเริ่มดำเนินการสำรวจวัด

ตัวอย่างที่ดีในประเทศไทยเพื่อเป็นต้นแบบ ในการนี้ได้ทำการสำรวจแล้วหลายวัด เช่น วัดพระราม 9 กาญจนาภิเษก วัดปทุมวนาราม วัดปัญญานันทาราม และที่เป็นต้นแบบได้สมบูรณ์ คือ วัดเขาวง (ถ้ำนารายณ์) จังหวัดสระบุรี หลังจากนั้นถวายเป็นความรู้แด่พระสงฆ์ สามเณรพระสังฆาธิการ และได้อบรมผู้นำ 5ส แก่ผู้ที่มีจิตอาสาจากโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อเป็นตัวแทน พัฒนาวัดนำความรู้ที่ได้ไปทดลองพัฒนาวัดนาร่อง ซึ่งได้กำหนดขึ้นจำนวน 4 วัด คือ วัดคลองเตยใน วัดด่าน วัดจำปา และวัดสุทธวราราม แนวทางปีที่ 2 (พ.ศ. 2557) สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) จะจับคู่วัดกับโรงงาน 100 คู่ พร้อมทั้งผลักดันเข้าสู่องค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เป็นนโยบายนำไปปฏิบัติ เช่น วงการสาธารณสุข วงการการศึกษา วงการกองทัพ วงการมหาดไทย ข้าราชการ เป็นต้น แนวทางปีที่ 3 จะขยายผลเป็น 10 คู่ เป็น 1,000 โรงงาน 1,000 พื้นที่ เช่น วัด โรงพยาบาล โรงเรียน โรงพัก ตลาด สวนสาธารณะ อบต. เทศบาล อบจ. เป็นต้น โดยการส่งเสริมการประกวด 5ส (เรวัตร์ ชาตรี วิศิษฐ์, 2553) ภาคประชาชน สร้างกระแสให้เกิดการตื่นตัวทั่วประเทศ สอดรับกับ AEC แนวทางปีที่ 4 และ 5 จะขยายผลไปทั่วประเทศ ในปัจจุบัน ได้พัฒนาโครงการเข้าสู่ระยะที่ 3 ปรับเปลี่ยนชื่อโครงการเป็นโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข เป็นโครงการฯ ที่มุ่งเน้นวิถี “วัดสวยด้วยความสุข” เริ่มต้นจากการประสานความร่วมมือกับองค์กรภาคีในชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมดูแลรักษาให้วัดเกิดความสะอาด สะอาดขึ้น ที่ยังต้องเติมเต็มต่างมารวมกันทำให้สมบูรณ์ โดยใช้แนวทาง 5ส เป็นการกำหนด ทิศทางดำเนินงานให้เป็นรูปธรรม ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพของวัด และชุมชนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม อันจะนำไปสู่การเกิดพื้นที่ทางสังคม พื้นที่แห่งการเรียนรู้ของวัด และชุมชนด้วยวิถีวัฒนธรรมเชิงพุทธ โครงการฯ นี้จึงก่อเกิดประโยชน์อย่างยิ่งแก่ทุกภาคส่วน ทั้งวัด ประชา และรัฐ อันนำไปสู่ “วัดมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง ชาวประชามีความสุข ด้วยพุทธธรรม” และขยายขอบเขตออกไปสู่ระดับประเทศ

ในปี พ.ศ. 2561 มหาเถรสมาคม ได้เห็นชอบแผนแผนยุทธศาสตร์ การปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านเผยแผ่ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสุขสงเคราะห์ ซึ่ง "โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข" เป็นหนึ่งในการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้วัดเป็นสถานที่สงบร่มเย็น เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน นับได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนหันมาเข้าวัดกันมากขึ้น โดยได้ดำเนินการมาแล้ว 2 ระยะ ในชื่อโครงการวัดสร้างสุข และในปี พ.ศ. 2561 เป็นการดำเนินการระยะที่ 3 ในชื่อ "โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข" ที่เป็นการขยายผลโครงการไปสู่ 1,500 วัดทั่วประเทศ และภายในปี พ.ศ. 2565 มีเป้าหมายขยายผลไปสู่การพัฒนาพื้นที่ทางกายภาพจำนวน 24,000 วัดทั่วประเทศ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาวัดทางด้านกายภาพ ให้มีการจัดการ

สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างเสริมสุขภาพ นำไปสู่สังคมที่ดีต่อไป (โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข, 2563)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงาน บริหารจัดการ สาธารณูปการ ตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี ตลอดจนศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการ ตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ที่จะนำไปขยายผลในระดับประเทศของคณะกรรมการ ด้านสาธารณูปการ มหาเถรสมาคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการบริหารจัดการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประกอบด้วย กลุ่มเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมาย ของวัดที่เป็นตัวแทน 4 วัด ที่เข้าร่วมโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข กลุ่มตัวแทนผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามโครงการ กลุ่มตัวแทนหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การดำเนินงานตามโครงการ กลุ่มตัวแทนนักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ โดยการสุ่ม แบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 24 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ร่วมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 รูปหรือคน ประกอบด้วย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านบริหารโครงการเชิงพุทธ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการสาธารณูปการ โดยการ สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้คัดเลือกจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Selection) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 24 รูปหรือคน ประกอบด้วย กลุ่มเจ้าอาวาสหรือผู้ที่เจ้าอาวาสมอบหมายของวัดที่เป็นตัวแทน 5 วัด ที่เข้าร่วมโครงการ กลุ่มตัวแทนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานตามโครงการ กลุ่มตัวแทนหน่วยงานราชการ และกลุ่มตัวแทนนักวิชาการทางการจัดการเชิงพุทธ

เครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไว้ 2 ประเภท ดังนี้ 1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวข้างต้น 2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลึกซึ้ง จากการร่วมพูดคุยกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสนทนากลุ่มเฉพาะที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อให้ได้คำตอบในเชิงเหตุผลจากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะดังกล่าวข้างต้น

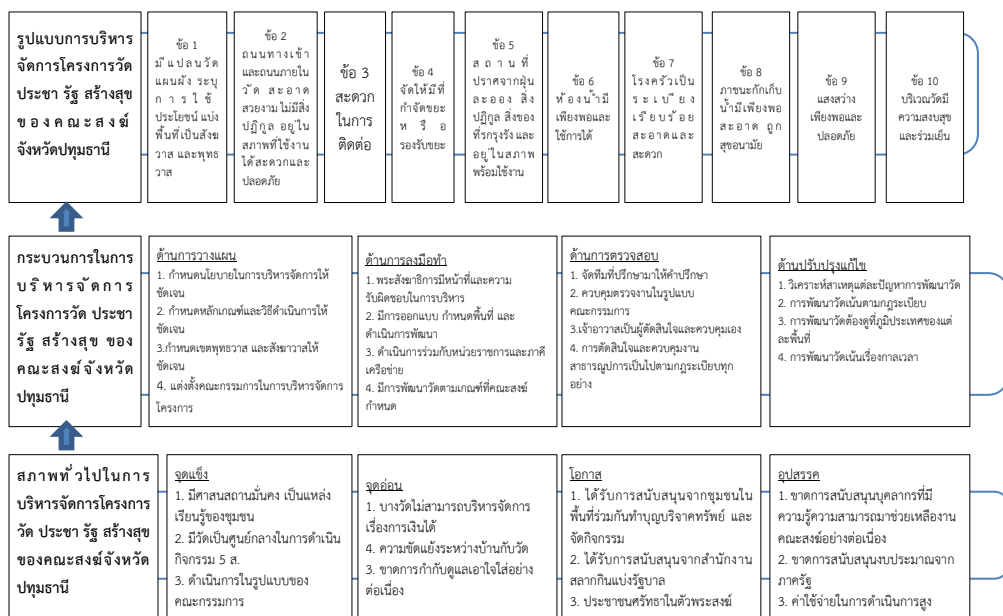
การเก็บรวบรวมข้อมูล 1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่ทั้งที่เป็นทางการโดยใช้ประเด็นคำถามที่มีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสู่การสนทนา ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทกำหนดทิศทางการสนทนา ร่วมกับผู้สัมภาษณ์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการทำความเข้าใจประเด็นคำถาม และสนทนาให้ได้สาระสำคัญตามการเล่าเรื่องของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยครอบคลุมในประเด็นการวิจัย 2. การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มขนาดกลาง โดยอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อมูลหลั่งไหล (Flow) ออกมาจากการปฏิสัมพันธ์ในแนวราบระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วยกันเองและระหว่างกลุ่มสมาชิกกลุ่มกับผู้ดำเนินการสนทนา

การวิเคราะห์ข้อมูล (1) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน (2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน (3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group

Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยใช้หัวข้อปัญหาและคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยพยายามรักษาสำนวนเดิมไว้

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี

โครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข (1) มีจุดแข็ง ดังนี้คือ มีศาสนสถานมั่นคง เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม 5 ส. ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ เจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัด เป็นนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์ มีการทำความสะอาดครั้งใหญ่หรือเรียกว่า (Big Cleaning Day) และสถานที่ภายในวัดมีความเป็นสัปปายะ สะอาด ร่มรื่น (2) มีจุดอ่อนดังนี้คือ บางวัดไม่สามารถบริหารจัดการเรื่องการเงินได้ ความขัดแย้งระหว่างบ้านกับวัด ขาดการกำกับดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง เจ้าอาวาสบางวัดขาดภาวะผู้นำ พระสงฆ์ขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาวัดเป็นอย่างดี ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบงานเป็นการเฉพาะ และวัดยังขาดพื้นที่สีเขียว

(3) มีโอกาสดังนี้ ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในพื้นที่ร่วมกันทำบุญบริจาคทรัพย์ และจัดกิจกรรม ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ประชาชนศรัทธาในตัวพระสงฆ์ มีการหารายได้เข้าวัดตามธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา จัดกิจกรรมในวันหยุดประจำปี เทศกาลสำคัญ เทคโนโลยีมีความทันสมัย มีการมอบรางวัลแก่ วัด และพระภิกษุสามเณรที่ทำผลงานดีเด่น (4) มีอุปสรรคหลายประการ ได้แก่ ขาดการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาช่วยเหลืองานคณะสงฆ์อย่างต่อเนื่อง ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการสูง การโจรกรรมของมิจฉาชีพ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ มีการขยายตัวของประชากรในเมือง ขาดการอบรมและการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่องของเจ้าคณะผู้ปกครอง ขาดกฎระเบียบ คำสั่ง การบังคับบัญชา และการประเมินติดตามผลงานที่มีประสิทธิภาพ (5) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ พัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ให้หลากหลายขึ้น แต่งตั้งผู้ประสานงานระหว่างบ้าน วัด ราชการ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ดำเนินการตามแผนแม่บทอย่างเคร่งครัด และจัดอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้และข้อมูลที่ถูกต้อง

2. กระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี

กระบวนการในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย (1) ด้านการวางแผน พระสังฆาธิการผู้บริหารต้องพยายามสร้างผลงานอย่างต่อเนื่อง เข้าใจเข้าถึงชุมชนให้การบริการคนในชุมชนด้วยความเสมอภาค ช่วยให้คำแนะนำในสิ่งที่คนในชุมชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน ให้ความอนุเคราะห์ในทุกๆ ด้าน เป็นการผูกมัดคนในชุมชนเพื่อให้เกิดความผูกพัน ระหว่างวัดกับคนในชุมชน เมื่อคนในชุมชนเกิดความผูกพันกับทางวัดแล้ว เมื่อวัดมีโครงการการก่อสร้างสาธารณูปการ วัดจะทำอะไรคนในชุมชนจะให้ความร่วมมือด้วยดี สิ่งนี้แหละ คือ จุดแข็งของการทำงานนอกจากนั้น ขั้นตอนในการจัดการพัฒนาวัดในปัจจุบันนี้ให้มีความเหมาะสมกับวัดซึ่งเป็นจุดแข็งของการทำงาน คือ ผู้บริหารมีความรู้มีความเข้าใจ มีประสบการณ์ของการทำงาน ผ่านงานทางด้านวิทยากรให้ความรู้ความเข้าใจคนอื่นมามาก ผู้บริหารมีบุคลิกลักษณะที่ดี มีเมตตาธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ดีเยี่ยม ผู้บริหารทำการก่อสร้างอย่างมีรูปแบบคือมีแบบมีแปลนโดยตรงจากกรมการศาสนา ยึดแบบจากกรมการศาสนา และได้แก้ไขแบบแปลนบ้างตามความเหมาะสมกับสภาพของวัดและชุมชน ชุมชนให้ความร่วมมือในการก่อสร้างทุกอย่างที่เป็นส่วนของวัดของพระศาสนา บริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ การก่อสร้างจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความควบคุมดูแล ประเด็นนี้เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาสโดยตรงอยู่แล้ว ยกเว้นในกรณีเจ้าอาวาสไม่อยู่ให้มอบหมายให้

พระสงฆ์ภายในวัดที่ไว้ใจได้ดูแลงานแทน การก่อสร้างสาธารณูปการของวัดที่ตื้นนั้น ต้องได้รับการสนับสนุนจากคนในชุมชนเป็นหลัก ช่วยกันทำบุญบริจาคให้กับวัด ดังนั้น การวางแผนการพัฒนาการพัฒนาวัดมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เพื่อส่งเสริมให้เสนาสนะมีความเหมาะสมกับวัดวาอาราม โดยมีขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผนผังการก่อสร้างเสนาสนะต่าง ๆ ต้องมีการแบ่งแยกสัดส่วนให้ชัดเจนเรียกว่า การแบ่งเขตการพัฒนาวัด เช่น เขตพุทธาวาส เขตธรรมาวาส เขตสังฆาวาส ให้มีความชัดเจนในเรื่องอาณาเขต งบประมาณในการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการพัฒนาวัดต้องมีงบประมาณเพียงพอสำหรับการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้าง โดยการหาเจ้าภาพผู้มีจิตศรัทธามาให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (2) ด้านการลงมือทำ ประกอบด้วย 1. พระสังฆาธิการมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการโครงการโดยตรง 2. มีการออกแบบ กำหนดขอบเขตพื้นที่ และดำเนินการพัฒนาศาสนสถานภายในวัดอย่างต่อเนื่อง 3. ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานราชการและภาคีเครือข่าย 4. มีการพัฒนาวัดตามหลักเกณฑ์ที่ทางคณะสงฆ์และฝ่ายบ้านเมืองกำหนดไว้ 5. มีการดำเนินการด้านความสะอาดของเสนาสนะอย่างสม่ำเสมอ 6. มอบหมายงานให้พระภิกษุสามเณรดำเนินการ (3) ด้านการตรวจสอบ ประกอบด้วย 1. จัดทีมที่ปรึกษามาให้คำปรึกษา 2. ควบคุมตรวจงานในรูปของคณะกรรมการ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ 3. เจ้าอาวาสเป็นผู้ตัดสินใจและควบคุมเอง 4. การตัดสินใจและการควบคุมงานสาธารณูปการเป็นไปตามกฎระเบียบทุกอย่าง 5. ควบคุมงานโดยผู้เชี่ยวชาญ 6. เป็นภาระหน้าที่ของพระสังฆาธิการทุกระดับในการกำกับดูแลรักษาทรัพยากร (4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย 1. วิเคราะห์สาเหตุแต่ละปัญหาการพัฒนาวัด 2. การพัฒนาวัดเน้นตามกฎระเบียบ 3. การพัฒนาวัดต้องดูที่ภูมิประเทศของแต่ละพื้นที่ 4. การพัฒนาวัดเน้นเรื่องกาลเวลา 5. การพัฒนาวัดควรคำนึงถึงความเป็นอยู่หรืออัตลักษณ์ของแต่ละวัดเป็นสำคัญ 6. ผลการแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดให้รักษาความสะอาดให้มีความเหมาะสมกับเป็นวัดอาราม 7. การแก้ไขปัญหาการพัฒนาวัดได้อาศัยลูกศิษย์ที่เคยได้บวชเรียนมาช่วยวัด

3. รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี

สามารถแบ่งเป็น 10 รูปแบบ ดังนี้ (1) มีแปลนวัด แขนงผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส คือ การวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จัดทำแปลนวัด แขนงผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส การดำเนินการในรูปแบบของเครือข่ายในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัดให้มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน (2) ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และ

ปลอดภัย คือ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด เป็นจุดที่จะสร้างศรัทธา ต้องสะอาด ไม่มีขยะ พัฒนาถนนไม่ให้ขรุขระ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ ปลอดภัยแก่ผู้สัญจร มีการวางแผนเตรียมการในการพัฒนาถนน และทางสัญจร ให้พร้อมใช้งาน และจัดทำป้ายจราจรภายในวัด (3) สะดวกในการติดต่อ คือ วัดอยู่ในฐานะเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงสังคมให้เกิดสัมพันธภาพอันดีกับชุมชน วางแผนพัฒนาวัด ให้สะดวกต่อการติดต่อประสานงาน มีเครือข่ายในการบริหารจัดการ แบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน (4) จัดให้มีที่กักจัดขยะหรือรองรับขยะ คือ มีการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ประสานวัด ชุมชน และบริษัทเอกชนที่มีองค์ความรู้ด้านการจัดการขยะ มาใช้เพื่อสร้างความสัปปายะ จัดถังใส่ขยะไว้เป็นจุด โดยถังขยะจะเป็นแบบคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ตั้งไว้ตามจุดที่เหมาะสม มีเจ้าหน้าที่เทศบาลจะมาเก็บในทุกๆ วัน (5) สถานที่ปราศจากฝุ่นละออง สิ่งปฏิกูล สิ่งของรกรุงรัง และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้าน ทำความสะอาด คัดแยกสิ่งของต่าง ๆ และจัดเรียงสิ่งของไว้เป็นชั้น ๆ อย่างเป็นระเบียบ ทำความสะอาดอาคารเสนาสนะจะเป็นหน้าที่ของพระภิกษุ สามเณร และเจ้าหน้าที่วัด (6) ห้องน้ำมีเพียงพอและใช้การได้ คือ แบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ การวางแผนการดำเนินงาน โดยจัดให้มีห้องน้ำมีเพียงพอและใช้การได้ ให้นักเรียนที่เป็นจิตอาสาได้มาทำร่วมกับเจ้าหน้าที่วัด ปรับปรุงห้องน้ำใหม่ ห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะ (7) โรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก คือ สำรวจสิ่งของ เครื่องใช้ อุปกรณ์ที่มีอยู่ ว่าพอดีกับการใช้งานหรือไม่ แยกแยะสิ่งของ คือ เน้นการจัดระบบ ลดสิ่งที่ไม่จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี แบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ จัดโรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก (8) ภาชนะกักเก็บน้ำมีเพียงพอ สะอาด ถูกสุขอนามัย คือ มีการวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ภาชนะกักเก็บน้ำมีเพียงพอ สะอาด ถูกสุขอนามัย มีเครือข่ายในการบริหารจัดการ ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ (9) แสงสว่างเพียงพอและปลอดภัย คือ มีการวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข มีการฝึกอบรมความปลอดภัยจากระบบไฟฟ้าและการป้องกันอัคคีภัยเป็นประจำทุกปี การควบคุม หรือการเตือนในจุดที่เสี่ยงต่อการเกิดเพลิงไหม้ มีอุปกรณ์ดับเพลิงที่พร้อมใช้งาน เปลี่ยนสายไฟที่เก่า เปลี่ยนหลอดไฟใหม่ทั้งหมด ติดตั้งระบบตัดไฟอัตโนมัติ เพิ่มไฟส่องสว่าง (10) บริเวณวัดมีความสงบสุข และร่มเย็น คือ ปลูกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับวัด ทำให้วัดร่มรื่น บรรยากาศดี ปลูกต้นไม้เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับวัด ทำให้วัดร่มรื่น บรรยากาศดี ปรับเปลี่ยนพื้นที่ใหม่ โดยการจัดทำความสะอาด จัดเก็บขยะมูลฝอย ปรับแต่งสถานที่ให้เหมาะสม จัดเรียงต้นไม้ และปลูกต้นไม้ มีเครือข่ายในการบริหารจัดการ ปรับเปลี่ยนพื้นที่ใหม่ โดยการจัดทำความสะอาด จัดเก็บขยะมูลฝอย ปรับแต่งสถานที่ให้เหมาะสม จัดเรียงต้นไม้ และปลูกต้นไม้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึงรูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายดังนี้

สภาพทั่วไปในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วยจุดแข็งหลายประการ ได้แก่ 1. มีศาสนสถานมั่นคง เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน 2. มีวัดเป็นศูนย์กลางในการดำเนินกิจกรรม 5 ส. 3. ดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการ 4. เจ้าอาวาสให้ความสำคัญกับการพัฒนาวัด 5. เป็นนโยบายสำคัญของคณะสงฆ์ 6. มีการทำความสะอาดครั้งใหญ่หรือเรียกว่า (Big Cleaning Day) 7. สถานที่ภายในวัดมีความเป็นสัปปายะ สะอาด ร่มรื่น มีจุดอ่อนดังนี้คือ 1. บางวัดไม่สามารถบริหารจัดการเรื่องการเงินได้ 2. ความขัดแย้งระหว่างบ้านกับวัด 3. ขาดการกำกับดูแลเอาใจใส่อย่างต่อเนื่อง 4. เจ้าอาวาสบางวัดขาดภาวะผู้นำ 5. พระสงฆ์ขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาวัดเป็นอย่างดี 6. ขาดผู้ดูแลรับผิดชอบงานเป็นการเฉพาะ 7. วัดยังขาดพื้นที่สีเขียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิสิฐพัชราจารย์ (ไชยยา เขมสิริ) (2557) วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ได้มาจากบริบทของจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมและงานสกุลช่างเมืองเพชร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้น การดำเนินการก่อสร้างพัฒนาต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสม และดำเนินการตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต จึงได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน 6 ประการ คือ 1) ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 2) ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะของแต่ละวัดให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอสมควรแก่สภาพท้องถิ่นและก่อสร้างตามแบบแปลน 3) ควบคุมการก่อสร้างโดยให้รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ 4) ควบคุมการเงินและบัญชีรายรับรายจ่ายให้เป็นไปตามหลักบัญชี 5) ควบคุมการจัดการ ศาสนสมบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวง 6) ควบคุมการทำเอกสารต่างๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

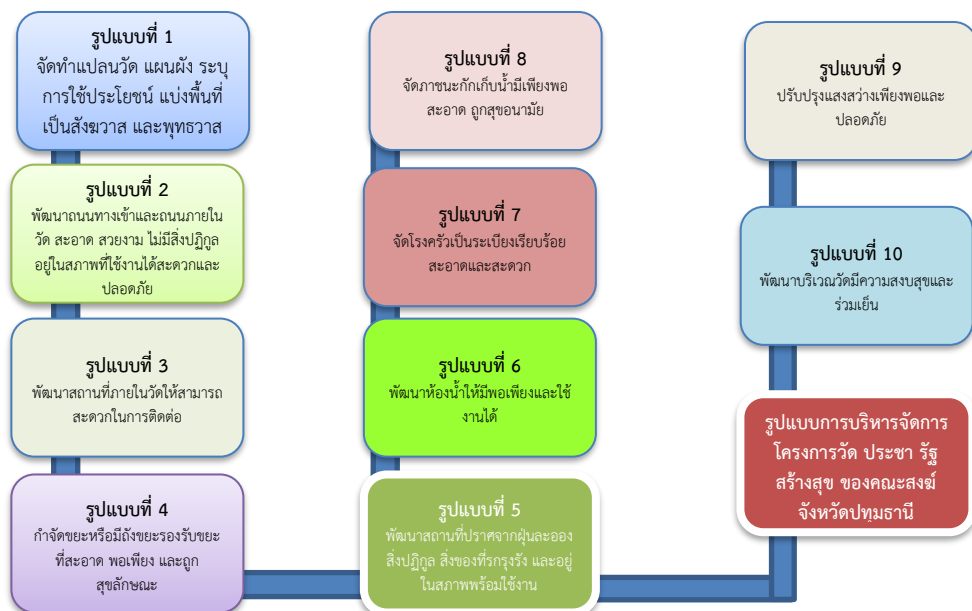
กระบวนการในการบริหารจัดการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานีพบว่า มี 4 กระบวนการใหญ่ ได้แก่ 1) กระบวนการการวางแผน 2) กระบวนการการลงมือทำ 3) กระบวนการการตรวจสอบ และ 4) กระบวนการการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด) (2557) วิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14” ผลการวิจัยพบว่า หลักการและวิธีการ การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนาจาก

หลักการและวิธีการ การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนาด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์กรด้านการขึ้นน้ำและด้านการควบคุม เป็นกระบวนการของการกำหนด ทิศทางและวัตถุประสงค์ขององค์กร กำหนดแผนทั้งในระยะสั้น กลาง และยาว แล้วแต่ ความเหมาะสมของแต่ละงาน การนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผลซึ่งจัดทำเป็นเอกสารที่ระบุ วิสัยทัศน์ ภารกิจ และการจัดการสาธารณูปการต่าง ๆ ในการดำเนินงานขององค์กรหนึ่งๆ เป็นแผนที่เป็นตัวกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์กรสำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการ ประสานงานและกำกับติดตามการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ที่สำคัญ แผนงานหลักและ แผนงานอื่น ๆ ที่จะนำมาปฏิบัติ มาบูรณาการเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงสอดคล้องกับหลักการ บริหารขององค์กร เพื่อให้องค์การบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของ องค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินงานการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ก็มีทั้งข้อดีและ ข้อจำกัด การจัดทำรูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14 อย่างเป็นระบบ เพื่อไปพัฒนาองค์กรไปสู่ทิศทางเป้าหมายที่ชัดเจน โดยครอบคลุมถึง แนวทางการดำเนินงานและกิจกรรมต่างๆ ของผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ย่อม เป็นคุณประโยชน์องค์กร การจัดการสาธารณูปการของวัดในพระพุทธศาสนา

รูปแบบการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัด ปทุมธานี พบว่า รูปแบบที่ 1 ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด ให้ มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อวัดและอ่านได้อย่างชัดเจน รูปแบบที่ 2 ถนนทางเข้าและถนน ภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และ ปลอดภัย คือ พัฒนาถนน และทางสัญจร ให้พร้อมใช้งาน และจัดทำป้ายจราจรภายในวัด รูปแบบที่ 3 สะดวกในการติดต่อ คือ แบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน รูปแบบที่ 4 จัดให้มี ที่กำจัดขยะหรือรองรับขยะ คือ จัดถังใส่ขยะไว้เป็นจุด โดยถังขยะจะเป็นแบบคัดแยกขยะ เปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ตั้งไว้ตามจุดที่เหมาะสม มีเจ้าหน้าที่เทศบาล จะมาเก็บในทุก ๆ วัน รูปแบบที่ 5 สถานที่ปราศจากฝุ่นละออง สิ่งปฏิกูล สิ่งของรกรุงรัง และอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านทำความสะอาด คัดแยก สิ่งของต่าง ๆ และจัดเรียงสิ่งของไว้เป็นชั้น ๆ อย่างเป็นระเบียบ รูปแบบที่ 6 ห้องน้ำมี เพียงพอและใช้การได้ คือ แบ่งเขตความรับผิดชอบแต่ละพื้นที่ ปรับปรุงห้องน้ำใหม่ ห้องน้ำ สะอาด ถูกสุขลักษณะ รูปแบบที่ 7 โรงครัวเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาดและสะดวก คือ สำรองสิ่งของเครื่องใช้ อุปกรณ์ที่มีอยู่ แยกแยะสิ่งของ คือ เน้นการจัดระบบ ลดสิ่งที่ไม่ จำเป็นเพื่อให้เกิดความพอดี รูปแบบที่ 8 ภาชนะกักเก็บน้ำมีเพียงพอ สะอาด ถูกสุขอนามัย คือ มีเครือข่ายในการบริหารจัดการ ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ รูปแบบที่ 9 แสงสว่างเพียงพอและปลอดภัย คือ มีการฝึกอบรมความปลอดภัยจากระบบไฟฟ้าและการ ป้องกันอัคคีภัยเป็นประจำทุกปี รูปแบบที่ 10 บริเวณวัดมีความสงบสุข และร่มเย็น คือ

ปลูกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับวัด ทำให้วัดร่มรื่น บรรยากาศดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิสุทธิพัชราจารย์ (ไชยยา เขมสิริ) (2557) วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี” ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ได้มาจากบริบทของจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีศิลปวัฒนธรรมและงานสกุลช่างเมืองเพชร ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ดังนั้น การดำเนินการก่อสร้างพัฒนาต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยให้เหมาะสม และดำเนินการตามแบบแปลนที่ได้รับอนุญาต จึงได้รูปแบบการพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี ที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน 6 ประการ คือ 1) ควบคุมการทำแผนผังวัดให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 2) ควบคุมแบบแปลนเสนาสนะของแต่ละวัดให้อยู่ในหลักประหยัดและพอเหมาะพอสมควรแก่สภาพท้องถิ่นและก่อสร้างตามแบบแปลน 3) ควบคุมการก่อสร้างโดยให้รักษาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ 4) ควบคุมการเงินและบัญชีรายรับรายจ่ายให้เป็นไปตามหลักบัญชี 5) ควบคุมการจัดการ ศาสนสมบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวง 6) ควบคุมการทำเอกสารต่าง ๆ ให้ถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 2 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรมีแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และ พุทธาวาส คือ การวางแผนก่อนการดำเนินโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข จัดทำแปลนวัด แผนผัง ระบุการใช้ประโยชน์พื้นที่ แบ่งพื้นที่เป็นสังฆาวาส และพุทธาวาส การดำเนินการ ในรูปแบบของเครือข่ายในการบริหารจัดการ เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดำเนินการจัดทำป้ายชื่อวัด บริเวณหน้าวัด และแผนผังวัด ให้มีขนาดเหมาะสม มองเห็นชื่อ วัดและอ่านได้อย่างชัดเจน

2. ควรพัฒนาถนนทางเข้าและถนนภายในวัด สะอาด สวยงาม ไม่มีสิ่งปฏิกูล อยู่ในสภาพที่สามารถใช้การได้สะดวก และปลอดภัย คือ ถนนทางเข้าและถนนภายในวัด เป็น จุดที่จะสร้างศรัทธา ต้องสะอาด ไม่มีขยะ พัฒนาถนนไม่ให้ขรุขระ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ ปลอดภัยแก่ผู้สัญจร มีการวางแผนเตรียมการในการพัฒนาถนน และทางสัญจร ให้พร้อมใช้งาน และจัดทำป้ายจราจรภายในวัด

3. ควรพัฒนาสะดวกในการติดต่อ คือ วัดอยู่ในฐานะเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยง สังคมให้เกิดสัมพันธภาพอันดีกับชุมชน วางแผนพัฒนาวัด ให้สะดวกต่อการติดต่อ ประสานงาน มีเครือข่ายในการบริหารจัดการ แบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน

4. ควรจัดให้มีที่กำจัดขยะหรือรองรับขยะ คือ มีการวางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ประสานวัด ชุมชน และบริษัทเอกชนที่มีองค์ความรู้ ด้านการจัดการขยะ มาใช้เพื่อสร้างความสัปปายะ จัดถังใส่ขยะไว้เป็นจุด โดยถังขยะจะเป็น แบบคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย ตั้งไว้ตามจุดที่เหมาะสม มี เจ้าหน้าที่เทศบาลจะมาเก็บในทุก ๆ วัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดอื่นๆ

2. ควรศึกษาการพัฒนาพุทธนวัตกรรมการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดอื่นๆ

3. ควรศึกษาตัวชี้วัดในการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข ของ คณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดอื่นๆ

4. ควรศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการวัด ประชา รัฐ สร้าง สุข ของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานีและจังหวัดอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- โครงการ วัด ประชา รัฐ สร้างสุข. (2563). *ความเป็นมาของโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุข*. สืบค้น 12 สิงหาคม 2565, จาก <https://wat3579.com/blog/blog/detail/var/64s2c4w2v2>
- พระครูปลัดปรีชา จิรนาโค (บัวผัด). (2557). *รูปแบบการจัดการสาธารณูปการของวัดในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 14* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิสิฐพัชราจารย์ (ไชยยา เขมสิริ). (2557). *การพัฒนาการจัดการสาธารณูปการของพระสังฆาธิการจังหวัดเพชรบุรี* (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์อนันต์ สุทธิมน (บู๋บาง). (2564). *รูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณูปการตามโครงการวัด ประชา รัฐ สร้างสุขของคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี* (ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เรวัตร์ ชาตรีวิศิษฐ์. (2553). แนวคิดทฤษฎีกิจกรรม 5 ส ให้สัมฤทธิ์ผลนั้นมาจากคน. *People for Quality*, 17(156), 96-105.